

Критерии за оценяване на знанията и уменията на учениците **за КОО „Обществени науки и гражданско образование“**

Критериите за оценяване са свързани с насърчаването и стимулирането на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции по предметите история и цивилизация, география и икономика и тези от философски цикъл.

1. История и цивилизация:

1.1 Прогимназиален етап – 5., 6. и 7. клас

Общи критерии

Учениците трябва:

- да отграничават отделни периоди от развитието на българското общество и да ги идентифицират с помощта на понятията десетилетие, век, епоха;
- да подреждат в хронологична последователност важни исторически събития и периоди;
- да откриват синхронност на исторически събития и да посочват исторически личности, живели в един и същ период;
- да разграничават основни паметници на материалната култура от праисторията, Античността и Средновековието като източници на историята;
- да разпознават като източници на историята откъси от съчиненията на древни автори;
- да прилагат основни умения за работа с карта;
- да извличат информация за исторически явления от предложена схема;
- да разпознават съдържанието на основни исторически понятия;
- да разпознават факти и събития при повторно представена информация за тях;
- да правят в устна форма разказ и описание на исторически събития;
- да дават в писмена форма отговори на поставени въпроси, като се опират на ключови думи или подпомагащи въпроси;
- да различават видове писмени исторически текстове (свидетелства на епохата и създадени от дистанция на времето);
- да извличат информация, съдържаща се във фрагменти от исторически документи, илюстрации (картини), елементарни таблици;
- да откриват факти и понятия в основния текст на учебника;
- да прилагат умения за съставяне на подробен план по конкретна историческа тема;
- да оценяват отражението на конкретно събитие върху общия ход на историческия процес;

- да правят кратко писмено описание на историческо събитие в хронологичен ред;
- да правят писмена характеристика на известна историческа личност от миналото.

Изпитване: писмено и устно (брой оценки: според Наредба №3 от 15 април 2003г. на МО)

Критерии за оценяване на постиженията на учениците по шестобалната система:

Слаб 2 - възпроизвежда исторически факти и събития като допуска груби фактологични грешки; не познава терминологията и основните исторически личности; нарушава хронологическата последователност; допуска груби езикови и правописни грешки;

Среден 3 – познава фактологията, основните личности и тяхната дейност, но има сериозни пропуски в отговора на поставените въпроси; разполага хронологически процеси и събития, но допуска грешки; не работи самостоятелно;

Добър 4 - познава фактологията, но има пропуски; работи с исторически карти, таблици, схеми; формулира въпроси относно изучавано историческо събитие и личност; определя и изяснява ключови понятия; търси подкрепата на учителя и съучениците си; не полага системно усилия за своята подготовка;

Много добър 5 – допуска незначителни фактологични грешки; умее да извлича информация от различни исторически източници; разбира същността на основните понятия, но допуска незначителни грешки при подбора измежду няколко на тяхното точно и пълно определение; самостоятелно издирва допълнителна информация, но допуска незначителни грешки при систематизирането ѝ; сравнява по зададени показатели исторически процеси, явления и личности; полага системно усилия за своята подготовка; показва висока езикова култура;

Отличен 6 – не допуска фактологични грешки; владее тексткритиката (коментар и анализ на различни по вид исторически източници); отнася се критично към различни източници на информация; анализира и разкрива историческите взаимовръзки между значими исторически събития и процеси; определя причини и следствия и ги йерархизира; самостоятелно издирва допълнителна информация и аргументира лично мнение; показва висока езикова култура.

Писмените работи и тестовете на учениците се оценяват по формулата:

Оценка = 1 + (5хброй верни отговори на теста): брой на всички отговори на теста

Критерии за оценяване на РР презентация и проект:

- да бъде до 8 слайда;
- информацията да бъде кратка и разбираема;
- да има подходящи според темата илюстрации;
- да има въпроси към учениците по представената тема;

- презентацията се разказва, не се чете!
- работата се анулира при установен опит за преписване или ползване на готов продукт без личен принос.

1.2 Гимназиален етап – 9., 10., 11. и 12. клас

Общи критерии

Ученикът трябва:

- чете и коментира различни видове исторически документи, като се опира на налична информация и придобива самостоятелно нова;
- разчита самостоятелно статистически данни (таблици, диаграми, схеми);
- интерпретира информация от художествени картини и карикатури, афиши и други материали, отразяващи изучавани събития;
- развива уменията за водене на записки;
- подбира и обработва информация по зададена тема;
- прави заключения от два и повече извора с различен произход и съдържание;
- изработва схеми въз основа на анализ на исторически извори;
- изразява собствена позиция въз основа на представени факти, аргументи и идеи; определя причини и следствия;
- описва хронологическото протичане на дадено събитие;
- извлича самостоятелно информация с помощта на ИКТ;
- формулира аргументи и привежда доказателства при устни и писмени изложения и по конкретен исторически въпрос;
- открива и представя различни гледни точки в информация от различни източници;
- прилага свободно уменията за водене на записки;
- съставя резюме на историческа информация;
- съставя самостоятелно план-тезис;
- самостоятелно подготвя кратко представяне на дадено събитие или проблем по предварително посочени източници на информация;
- открива логически противоречия в собствени и чужди изказвания и дава предложения за корекции;
- преценява степен на достоверност на исторически източници;
- открива и представя различни гледни точки в информация от различни източници;
- усвоява правилата на писане на текст-разсъждение.

Изпитване: писмено и устно (брой оценки: според Наредба №3 от 15 април 2003г. на МО)

Критерии за оценяване на постиженията на учениците по шестобалната система:

Отличен (6) – представя вярно и последователно основните факти и събития; прави анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения; показва висока езикова и писмена култура; усвоени са основните техники на историята – хронологии, схеми, таблици, исторически карти; анализира и разкрива историческите взаимовръзки между значими исторически събития и процеси; работи самосотятелно с различни източници на информация;

Много добър (5) – разработва отговорите на изпитните въпроси и прави верен подбор на историческите факти, но допуска незначителни грешки; разбира същността и различията на историческите събития; използва аргументи и обобщения; откроява мястото на България в историческите епохи и нейния принос в европейската култура; допуска стилкови и езикови неточности. Същата оценка се получава, ако на половината изпитни въпроси е отговорено изчерпателно, а на другата половина отговорите са частични или неточни;

Добър (4) – отговаря на основните въпроси, но представя фактите непълно и допуска пропуски в аргументацията и обобщенията, стилкови и езикови неточности; посочва основните белези на историческите понятия. Същата оценка се получава, ако на половината изпитни въпроси е отговорено изчерпателно, а на другата половина не е отговорено.

Среден (3) - липсват отговори на част от изпитните въпроси, а по другите са допуснати фактологически грешки и са изложени само отделни аргументи, липсват обобщения. Допуснати са значителни стилкови и езикови неточности.

Слаб (2) - липсват отговори на изпитните въпроси, допуснати са груби фактологически грешки, нарушена е хронологическата последователност в изложението, липсва анализ и обобщение. Показана е слаба езикова култура. Същата оценка се получава, ако изпитните въпроси не са разработени.

Специфични критерии за оценяване на постиженията на учениците при преподаване на предмета История и цивилизация на английски език:

9.клас:

Изучаването на предмета се въвежда на чужд език и е необходимо да се отдели част от учебното време за усвояване на характерната лексика, понятиен апарат и специфики в представянето на историческите събития на английски език. Съществен акцент е формулирането и изложението на исторически разказ, както и повишаване на нивото на сложност и изказ. Необходимо е воденето на тетрадка-речник за системно усвояване на новата лексика.

10.клас:

Изисква се по-високо ниво на езикови компетентности и умение за излагане на информацията основно на английски език. Продължава воденето на тетрадка-речник, фокусирана най-вече върху обогатяване на специфичната за предмета лексика.

11.клас:

Очаква се високо ниво на езикови компетентности и умение за изложение, анализ и обобщение на чужд език. Продължава работата както по овладяване на нови исторически знания, така и по обогатяване на лексиката, стила и изразните средства на английски език. Предвид на това, че към настоящия момент няма учебник по история и цивилизация, преведен на английски език, а също така част от изучавания учебен материал са включва в ДЗИ, се допускат и отговори на български език.

Отличен (6) - основните факти се представят вярно и последователно; правят се анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения; показано е високо ниво на владееене на чуждия език;

Много добър (5) - разработени са отговорите на изпитните въпроси, направен е верен подбор на основните факти, показано е добро ниво на владееене на чуждия език, но са допуснати грешки и пропуски при фактите, аргументацията и обобщенията. Същата оценка се получава, ако на изпитните въпроси е отговорено изчерпателно, но владееенето на чуждия език е незадоволително, или отговорите са изцяло на български език.

Добър (4) - отговоря се на основните въпроси, но фактите са представени непълно и са допуснати пропуски в аргументацията и обобщенията, а нивото на владееене на чуждия език е задоволително. Същата оценка се получава, ако на половината изпитни въпроси е отговорено изчерпателно, а на другата половина не е отговорено.

Среден (3) - липсват отговори на част от изпитните въпроси, а по другите са допуснати фактологически грешки и са изложени само отделни аргументи, липсват обобщения. Допуснати са значителни стилови и езикови неточности. Същата оценка се получава, ако фактите са представени непълно и са допуснати пропуски в аргументацията и обобщенията, а нивото на владееене на чуждия език е незадоволително.

Слаб (2) - липсват отговори на изпитните въпроси, допуснати са груби фактологически грешки, нарушена е хронологическата последователност в изложението, липсва анализ и обобщение. Показано е слабо ниво на владееене на чуждия език. Същата оценка се получава, ако изпитните въпроси не са разработени.

2. География и икономика:

2.1 Прогимназиален етап – 5., 6. и 7. клас

2.2 Гимназиален етап – 9., 10., 11. и 12. клас

Оценяването на знанията на ученика е с количествена/ оценка по шестобалната система/ и качествена оценка, чрез анотация на резултатите на ученика на входно равнище, при провеждане на тематичния контрол, при изходно равнище. Качествената оценка е резултат от дейността на ученика през цялата година. Тя се формира на базата на количествените резултати / получени при устно индивидуално изпитване, от тестова проверка, от други писмени форми на проверка/, но при нея се отчитат и отношението на ученика към учебния процес към предмета география и икономика, поведението му на базата на усвоените географски знания, интересът към собствените му постижения към предмета, желанието и отговорността му при изпълнение на задачи в екип.

Скала за примерно оценяване на знанията и уменията

Средно /задоволително равнище /3/

Ученикът трябва да:

- възпроизвежда знания за природата и обществото;
- характеризира природни и социално икономически обекти и явления по определено предписание;
- подрежда, изброява, назовава, цитира и др.
- посочва обекти на географската карта
- да нанася на контурна карта географски обекти по даден модел

Добро равнище /4/

- разбира значение, интерпретира и трансформира на географската информация
- участва или провежда разговор за проблемите на природата и стопанството
- чете картографски изображения;
- разпознава и работи с различни източници на информация /таблицы, диаграми, графики, картограми, картосхеми и др./;
- характеризира по карта природни и социално икономически обекти и явления
- чете профил на релеф, климатограма, картографски изображения и др;
- изобразява върху контурна карта природни и социално-икономически обекти самостоятелно.

Много добро равнище /5/

- класифицира, групира, степенува географска информация;
- анализира различни източници на информация /таблицы, диаграми, графики, картограми, картосхеми и др./;
- анализира и сравнява по-сложни картографски изображения
- изработва и конструира самостоятелно картографски изображения, диаграми, графики и др. на базата на статистически източници;
- съставя, описва и представя маршрут на мислено пътешествие

Отлично равнище /6/

- оценява, обобщава, преработва, модифицира географска информация;
- пише отговор на научен въпрос или съчинение по научен проблем, извежда на аргументи, доказва тези;
- дискутира, оценява, групира, степенува, решава географски проблеми;
- пише есе, реферат, изработва учебен проект;

Критерии за оценка на тест

Писмените работи и тестовете на учениците се оценяват по формулата:

Оценка = 1 + (5хброй верни отговори на теста): брой на всички отговори на теста

Критерии за оценка при устно изпитване и писмен отговор на географски въпрос

Отличен 6

Притежава задълбочени знания по география и икономика, които доказва чрез пълни и аргументирани отговори. Притежава богата езикова култура.

Умее да представя, анализира и обяснява природните и икономически явления и закономерности, дава примери. Анализира статистически данни, диаграми, схеми и други изображения в унисон с учебния материал за съответния випуск. Умее да прави изводи при работа с географски източници.

Безупречно работи с картите в атласа и в кабинета; умее да изчертава и анализира контурни карти, както и различни графики. Изработва презентации на високо техническо ниво по поставена тема. Умее да създава текст по зададена тема. Взима активно участие в час по поставени въпроси.

Много добър 5

Познава много добре материала, но дава непълни отговори и при устно, и при писмено изпитване, показва пропуски в работата с географска карта и статистическа информация. Умее да изчертава графики и контурни карти, но се затруднява при анализа им. Изработва презентация по поставена тема с пропуски в отделните елементи. Взима участие в час по поставени въпроси.

Добър 4

Интерпретира географската информация, но има пропуски. Трудно коментира изображения, графики и статистическа информация. Умее да работи с контурни карти и да изчертава диаграми, но сериозно се затруднява с анализа им. Показва пропуски в работата с географска карта. Затруднява се с презентирането по поставена тема с по-значими пропуски в отделните елементи.

Среден 3

Има съществени пропуски при работата с карти, графики и статистика, не умее добре да обяснява и анализира изучаваните природни явления и закономерности. Не умее да прави задълбочена характеристика на изучаваните континенти, държави и икономически отрасли в съответните випуски. Сериозно се затруднява с изпълнението на практически задачи. Познанията са незадоволителни- ученикът дава непълни и неаргументирани отговори на поставените въпроси и задачи. Трудно се справя с изработването на презентация по поставена тема. Не взима участие в час.

Слаб 2

Не познава изучаваното съдържание и има сериозни пропуски в знанията. Не умее да описва географски обект, природно или икономическо явление. Не се ориентира при работа с географски карти и графики и не умее да ги анализира. Не се справя с изпълнението на поставените практически задачи. Не показва положително отношение към поставените задачи за самостоятелна работа в час. Не пише редовно поставените домашни упражнения.

Срочна оценка

Срочната оценка се формира от тестове, писмени и устни изпитвания, практически задачи, домашни работи, доклади (вкл. мултимедийни презентации), участие в дискусии, активно участие в часовете през срока. При 1 час седмично не се поставя срочна оценка, а направо годишна. При два часа седмично се поставят минимум 3 текущи оценки, с които се формира срочна оценка. Една от оценките е на устно изпитване, една е на тест и една на практически дейности или текущо писмено изпитване. При 4 и повече часа седмично / профилирана подготовка/ се поставят минимум 5 текущи оценки. При недостатъчен брой оценки и отсъствие от часовете по география за 30% от общия брой по правилника на 32 СОУ учителят има право да поиска ученикът да се яви на изпит по предмета за оформяне на срочна оценка.

Годишна оценка

Годишната оценка се формира въз основа на срочната и текущите оценки, като се взима предвид цялостната работа на ученика през годината, системното му старание и активно участие в час.

3. Философски цикъл:

3.1 Логика и Психология - 9. клас

3.2 Етика и Право – 10. клас

Критерии за оценяване

Среден 3 - ученикът трябва да знае, разбира и прилага основните понятия;

Добър 4 - ученикът трябва да преценява логическа култура и аргументация, трябва да умее да разбира и оценява теоретични и жизнени ситуации;

Много добър 5 - ученикът трябва да създава и аргументира собствени идеи, свързани с общочовшките ценности и гражданското самосъзнание;

Отличен 6 - ученикът трябва да умее да осмисля и създава философски текст.

3.3 Философия

3.4 Свят и личност

Критерии за оценка на философско есе

1. Ниво на езикова и стилистична култура – **Среден 3**.

2. Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми), заложена/и във фрагмента – **Добър 4**.

3. Степен на самостоятелност при тълкуването на проблемите във фрагмента и правилно използване на философски термини, категории и понятия - **Много добър 5**.

4. Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите. Употреба и владееене на логическия и понятиен инструментариум. Формулиране и защита на ясна лична позиция, чрез заявяване на съгласие или несъгласие, аргументирано с логически валидни и релевантни аргументи– **Отличен 6**.

Специфични критерии за оценяване на постиженията на учениците при преподаване на „Философия“ и „Свят и личност“ на английски език:

Очаква се високо ниво на усвояване и използване на специфичните термини, категории и понятия характерни за философската рефлексия, създаване на писмени текстове, умение за изложение, анализ и обобщение на чужд език. Продължава работата както

по овладяването на нови знания от история на философията, така и по обогатяване на лексиката, стила и изразните средства на английски език.